

EV VE SÜS HAYVANLARININ ÜRETİM, SATIŞ, BARINMA VE EĞİTİM YERLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 –(1) Bu Yönetmeliğin amacı; ev ve süs hayvanlarının üretildikleri, alınıp satıldıkları, barındırıldıkları ve eğitim gördükleri yerlerin gerekli teknik ve sağlık şartları ile açılma, çalışma ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, gerçek ve tüzel kişiler tarafından ev ve süs hayvanları için açılacak olan üretim, satış ve eğitim yerleri ile belli süreler barındırılacağı yerleri kapsar.

(2) Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlar için yerel yönetimler tarafından açılan bakımevleri ile hiçbir kazanç ve menfaat sağlamamak kaydıyla sadece insanî ve vicdanî amaçlarla sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakan veya bakmak isteyen ve 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda öngörülen şartları taşıyan gerçek ve tüzel kişilerin açacağı bakımevlerini kapsamaz.

(3) **(Ek:RG-18/2/2020-31043)** Arıları, kümes hayvanlarını, süs balıkları dışındaki balıkları, sarı ve kırmızı yanaklı su kaplumbağalarını, timsah ve karayılanları ile üretimi, sahiplendirilmesi, ülkemize girişi ve satışı yasak hayvan türlerini, yalnız gerçek veya tüzel kişilikçe kendi ihtiyacı için üretilen veya bulundurulana ve ticarete konu edilmeyen ev ve süs hayvanlarını kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 –(1) Bu Yönetmelik, 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun ile 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen,

- a) Amfibik hayvan: Karada ve suda hareket ve yaşam yeteneğine sahip hayvanı,
- b) **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)** Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- c) Barınma yeri: Ev ve süs hayvanlarının, geçici süreler için barındırıldıkları konukevi, pansiyon ve otel gibi yerleri,
- ç) Çalışma izin belgesi: İl müdürlüğü tarafından kuruluş izni verilmiş üretim, satış, barınma ve eğitim yerlerinin faaliyete geçmesi için verilen belgeyi,
- d) **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)** Denetim elemanları: Bu Yönetmelikte belirtilen denetimleri yapmaya ve kabahat teşkil eden fiilleri işleyenler hakkında işlem yapmaya, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ve/veya il müdürünce görevlendirilen veteriner hekim personeli,
- e) Dezenfeksiyon: Hastalık yapıcı mikroorganizmaların fiziki, kimyevi yöntemler ve ultraviyole ışınları ile yok edilmesi işlemini,
- f) Eğitim sertifikası: 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununa göre, ev ve süs hayvanı satış yeri sahibi veya sorumlu yöneticilerinin, yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programına katılarak, almakla yükümlü oldukları belgeyi,
- g) Eğitim yeri: Hayvan sahibinin isteği veya ilgili makamların gerekli görmesi durumunda, hayvanların itaat, tuvalet terbiyesi, hırçın hayvanların sakinleştirilmesi, koruma, bekçilik, sportif ve avcılık gibi özelliklerin kazandırılması amacıyla, veteriner hekim denetiminde faaliyet gösteren yerleri,
- ğ) **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)** Ev ve süs hayvanı: Omurgasızlar, amfibik hayvanlar, köpek, kedi, gelincik, süs balıkları, sürtingen, kemirgen, evcil tavşan, kabuklu hayvanlar ve tüm kuşları,
- h) Genel Müdürlük: Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünü,
- ı) **(Mülga:RG-18/2/2020-31043)**
- i) **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)** İl Müdürlüğü: İl Tarım ve Orman Müdürlüklerini,
- j) İş yeri: Ev ve süs hayvanlarının üretildikleri, alınıp satıldıkları, geçici süreler barındıkları ve eğitildikleri il müdürlüğünce çalışma izni verilen yerleri,
- k) İş yeri veteriner hekimi: Ev ve süs hayvanları üretim, satış, barınma ve eğitim yerleri ile buralardaki hayvanların her türlü hijyenik ve sağlık sorunları ile koruyucu önlem ve aşılamalardan sorumlu veteriner hekimi,
- l) Kimlik belgesi: Hayvan için düzenlenmiş içerisinde hayvana ve sahibine ait bilgileri içeren Bakanlıkça belirlenen belgeyi,
- m) Kuruluş izni: Kurulacak yer ve projelerinin uygun görülmesi durumunda işyeri kurulması için il müdürlüğü tarafından verilen izni,
- n) **(Ek:RG-18/2/2020-31043)**⁽¹⁾ Kümes hayvanı: Damızlık, gösteri ya da tüketime yönelik et veya yumurta ve av hayvanları tedariki için beslenen ya da tutulan tavuk, hindi, süs tavukları, ördek, kaz, bıldırcın, güvercin, sülün, keklik ve devekuşunu,
- o) Satış yeri: Ev ve süs hayvanlarının satıldığı yerleri,
- ö) Üretim belgesi: İl müdürlüğü tarafından çalışma izni almış üretim yerlerinde üretilen hayvanlar için düzenlenen belgeyi,
- p) Üretim yeri: Ev ve süs hayvanlarının türlerine uygun ihtiyaçları sağlanarak, hayvan sağlığı ve hayvan refahı başta olmak üzere ilgili mevzuat çerçevesinde üretildikleri yerleri,
- r) Veteriner sağlık ürünleri: Veteriner tıbbi ürünleri ile tıbbi olmayan veteriner ürünlerini,
- s) **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)** Yer seçim komisyonu: Yerin mahallinde uygunluğunu kontrol etmek üzere Hayvan Sağlığı Şube Müdürlüğü/Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğünde görevli en az 2 veteriner hekimen oluşan grubu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Müracaat ve İzin İşlemleri

Kuruluş izni almak için gerekli belgeler

MADDE 5 – (Değişik:RG-18/2/2020-31043)

(1) İş yeri açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler bir adet ıslak veya elektronik imzalı dilekçe, ekinde aşağıdaki belgelerden oluşan bir adet fiziki veya elektronik ortama aktarılmış dosya ile birlikte il müdürlüğüne müracaat eder:

- a) Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-1 Başvuru Dilekçesine uygun olarak işyeri sahibi tarafından doldurulmuş başvuru dilekçesi,
- b) İş yerinin, yerleşim yeri ve çevresine ait bilgileri gösteren teknik resim kurallarına göre hazırlanmış vaziyet ya da hâlihazır planı,
- c) İş yerinin tüm bölümleri ve ne amaçla kullanıldığını gösterir, teknik resim kurallarına göre hazırlanmış bir adet plan örneği ve adresi,
- ç) İş yerinin bağlı bulunduğu belediyeden alınan su faturası sureti veya su kullanma belgesi,
- d) Açılması istenen işyeri bir şirket olması durumunda şirket sözleşmesi 1/10/2003 tarihinden önce yayınlanmış ise şirket sözleşmesinin yayımlandığı ticaret sicil gazetesinin kurumca tasdikli ve elektronik ortama aktarılmış sureti, belirtilen tarihten sonra kurulmuş ise şirketin kayıtlı olduğu ticaret sicil memurluğu adı ve ticaret sicil numarasının elektronik ortamda beyanı.

(2) Birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgelere, ilgili kurum/kuruluşların elektronik ortamda kamu kurum ve kuruluşlarına erişim yetkisi vermesi

halinde, işyeri yetkilisince bu bilgi ve belgelere erişim sağlayabilmek için gerekli bilgileri içeren beyan verilmesi yeterlidir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgeler, il müdürlüğü bünyesinde yer alan ilgili şube müdürlüğünce incelenir. Belgelerin uygun bulunması halinde; yer seçim komisyonu tarafından yerinde inceleme yapılır. Yer seçimine ait esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(4) Yer seçim raporuna göre uygun bulunan yerlere, bu Yönetmeliğin eki Ek-2'de yer alan Kuruluş İzin Belgesine uygun olarak fiziki veya elektronik ortamda düzenlenmiş kuruluş izni verilir. Kuruluş izni barınma ve satış yerleri için üç ay, eğitim ve üretim yerlerinde ise altı ay için geçerlidir. Bu süre içinde iş yerlerini hazır hale getiremeyenlere, il müdürlüğünce uygun görüldüğü takdirde aynı miktarda ilave süre verilebilir.

Çalışma izni almak için gerekli belgeler

MADDE 6 – (Değişik:RG-18/2/2020-31043)

(1) İş yeri açacak gerçek ve tüzel kişiler, çalışma izni alabilmek için bir adet ıslak veya elektronik imzalı dilekçe, ekinde aşağıdaki belgelerle fiziki olarak veya elektronik ortamda il müdürlüğüne müracaat ederler:

a) Muayenehane, klinik, poliklinik veya hayvan hastanelerinde çalışan veteriner hekimle yapılmış en az bir yıllık bölge veteriner hekimler odası onaylı veteriner hekim sözleşmesi,

b) Eğitim yerlerinde görev yapacak uzman eğitimcinin çalışma izni verecek kurumca onaylı uzmanlık belgesinin aslı veya il müdürlüğünce onaylı fotokopisi.

(2) Birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgelere, ilgili kurum/kuruluşların elektronik ortamda kamu kurum ve kuruluşlarına erişim yetkisi vermesi halinde, işyeri yetkilisince bu bilgi ve belgelere erişim sağlayabilmek için gerekli bilgileri içeren beyan verilmesi yeterlidir.

(3) Başvuru, il müdürlüğü bünyesinde yer alan ilgili şube müdürlüğünce incelenir. Belgelerin uygun bulunması halinde; mahallinde yapılan inceleme sonunda bu Yönetmeliğin eki Ek-3'te yer alan İş Yeri Açma Raporu düzenlenir. İş yeri açma raporuna istinaden mevzuata uygun bulunan yerlere, il müdürlüğünce fiziki veya elektronik ortamda düzenlenmiş ve onaylanmış Ek-4'te yer alan İş Yeri Çalışma İzin Belgesi verilir. Çalışma izni verilmiş iş yerlerine ait bilgiler bölge veteriner hekimler odasına bir yazı ile bildirilir.

Çalışma iznine ilişkin genel şartlar

MADDE 7 – (1) Çalışma izni verilmesi için iş yerlerinde aşağıdaki asgari teknik ve sağlık şartlarının bulunması zorunludur.

a) **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)** İş yerleri, bitişğinde insan gıdası imal edilen iş yeri bulunması halinde gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

b) İş yeri zemini ve duvarları kolay yıkanabilen ve dezenfekte edilebilen su geçirmez açık renkli fayans, mermer veya benzeri bir malzeme ile kaplanır.

c) İş yeri zemini eğimli olur ve zeminde kanalizasyon veya fosseptiğe bağlı ızgaralı veya sifonlu yer süzgeci bulundurulur.

ç) İş yerlerinde, şehir şebekesine bağlı su tesisatı veya bu amaca yönelik yeterli kapasitede su deposu bulundurulur.

d) Zeminin ve duvarların temizlik ve dezenfeksiyonu için basınçlı su, musluk ve hortum düzeneği bulundurulur.

e) Hayvanları rahatsız edecek kadar güçlü veya yetersiz aydınlatma ile hayvanları doğrudan etkileyecek ışıklandırma yapılamaz.

f) İş yerlerinin dışarıya açılan pencere kanatları her türlü haşerenin girmesini engelleyecek tarzda kapatılır.

g) İş yerinin havasını, iklim, hayvan sayısı ve hayvan türü gibi koşullara bağlı olarak temizleyebilen havalandırma tesisatı bulundurulur.

ğ) Kafes ve ekipmanlar ile malzemeler, dezenfektanlara dayanıklı, paslanmaz ve kolay temizlenebilir malzemeden yapılır.

h) İş yeri, hastalık yapan mikroorganizmalara ve parazitlere karşı haftada bir olmak üzere, hastalık şüphesi durumu ile gerekli görülen zamanlarda da dezenfekte edilir.

ı) Her kafeste barındırılan hayvan türüne uygun yemlik, suluk ve altlık bulundurulur. Kafes, suluk ve yemlik gibi malzemeler her gün ve her hayvan değişiminden önce temizlenip dezenfekte edilir. Altlıklar her gün, gerekli durumlarda daha sık ve hayvan değişimlerinde mutlaka değiştirilir ve her değiştirilmede kafes dezenfekte edilir.

i) Hayvanların yaşam alanları ve standartlarının minimum ölçüleri, Bakanlıkça belirlenir.

j) Hayvanların türüne özgü şartlarda bakılması, beslenmesi ve barındırılması sağlanır.

k) **(Değişik cümle:RG-18/2/2020-31043)** İş yerlerinde farklı türde olan hayvanlar ayrı ayrı kafes veya bölümlerde bulundurulur. Aynı türden dahi olsa, birbirine zarar verebilecek hayvanlar bir arada tutulamaz.

l) İş yerlerinde bulunan hayvanların, türü, ırkı, yaşı ve diğer bilgilerini içeren etiketler, hayvanın tutulduğu ünite ya da kafes üzerine asılır.

m) İş yerlerinde çevreye rahatsızlık verecek hayvan seslerinin veya kötü kokunun yayılmaması için gerekli önlemler alınır.

n) Temizlik artıkları, kullanılmış altlıklar ve dışkılar, dayanıklı, ağız bağlanabilen naylon torbalar içinde muhafaza edilir ve işyeri dışına bırakılmaz.

o) İş yerinde ölen hayvanlar, işyeri veteriner hekimine bildirilir. Ölen hayvanlar tıbbi atık torbalarına konularak, uygun şartlarda muhafaza edilip, usulüne uygun şekilde bertaraf edilir.

ö) Bu Yönetmeliğe tabi iş yerlerinde, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa tabi ihbarı mecburi bir hastalık çıktığında, veteriner hekim durumu en ivedi şekilde resmi makamlara haber vermek ve yetkililerce alınacak yasal tedbirleri uygulamakla yükümlüdür.

p) Bu Yönetmeliğe tabi iş yerlerinde bulunan hayvanlar, salgın hayvan hastalığı şüphesi durumunda il veya ilçe müdürlükleri tarafından sahiplerinin sorumluluğunda karantinaya aldırılır. Karantina süresince yapılan her türlü masraflar işyeri sahibine aittir.

r) İş yerlerinde ürün satışı yapılacak ise, ürünler zeminden en az 10 cm yükseklikte, hayvanların temas edemeyeceği, kolay temizlenebilir raflarda satışa sunulur.

s) İş yerlerinde hasta, yaralı veya sakat hayvanlar ayrı bir bölümde barındırılır.

ş) Altlık malzemesi, kuru, emici özellikte ve tozsuz olur.

t) İş yerinde, Bakanlıkça satışına izin verilen veteriner sağlık ürünleri bulundurulabilir. İş yerleri, bu ürünlerin bulunması ile ilgili usul ve esaslara uymak zorundadır.

u) İş yeri sahibi, iş yerine bu Yönetmelikte belirtilen şartları sağlamaktan sorumludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üretim ve Satış Yerleri

Kedi ve köpek üretim yerleri

MADDE 8 – (1) Kedi ve köpek üretim yerlerinin, aşağıdaki özelliklere sahip olması zorunludur.

a) Üretim yerlerinde; idari büro, veteriner hekim odası, duş, depo, tuvalet ve hayvan karantina ünitesi, hayvanların yiyeceklerinin hazırlandığı bölüm, temizlik ünitesi, kapalı ve açık gezdirme alanı bulunur.

b) Tüm açık bölümler rüzgar yönüne dönük olmayacak şekilde yapılır.

c) Kapalı bölümlerde, hayvanlara güneş ışığı gelebilecek büyüklükte, dışarıdan kemirgen, sinek ve benzeri haşerenin girmesine engel olacak tel ile kapatılmış pencereler bulunur.

ç) Toprak zeminli gezdirme alanları bulunur.

d) Hayvanların barındığı açık ve kapalı bölümlerin zemini ve duvarları, yıkanabilir ve dezenfekte edilebilir malzeme ile kaplanır.

e) Hayvanların yatabileceği ırklarına ve boyutlarına uygun, yerden en az 10 cm yükseklikte platformlar bulunur.

f) Üretim yerlerinde, diğer ünitelerden bağımsız, kapalı bir bölümde hayvanın ırkına uygun boyutta doğum ünitesi ve karantina ünitesi bulunur.

g) Üretim ünitelerinin kapalı bölümlerinin çatısı izolasyonlu uygun bir çatı malzemesi, açık alandaki kafesli bölümün yarısı yağmur ve güneşi engelleyen bir çatı malzemesi ile kapatılır.

ğ) Tüm kafeslerde, dezenfekte edilebilir su ve mama kapları bulundurulur.

h) Üretim yerlerinde hayvanlar ayrı ayrı bölümlerde bulundurulur.

ı) Üretim yerine koyulan hayvanların türü, ırkı, yaşı ve diğer bilgileri, ıslanmaz pvc gibi bir muhafaza ile her bir ünite üzerinde görünen bir yere asılır.

i) Kedi üretim yerinin içine, kedilerin yatabilmesi için yatak, yüksekliklere tırmanabilmesi ve oyun oynayabilmesi için oyun ve tırmanma platformları ve benzeri malzemeler konulur.

j) Üretim yerlerinde kimliklendirilmiş kedi ve köpek yavrularına, Bakanlık tarafından belirlenen zamanlarda aşı ve iç-dış parazit ilaçlaması yapılır. En son yapılan aşılama tarihi üzerinden on beş gün geçmiş yavrular satış yerine gönderilir.

Kemirgen ve evcil tavşan üretim yerleri

MADDE 9 – (1) Kemirgen üretim yerlerinin, aşağıdaki özelliklere sahip olması zorunludur.

a) Üretim yerlerinde; veteriner hekim odası, duş, depo, tuvalet, hayvan karantina ünitesi, üretim üniteleri, hayvanların yiyeceklerinin hazırlandığı bölüm ve temizlik ünitesi bulunur.

b) Üretim için kafesler zeminden ve tavandan 30 cm uzaklıkta ve kafes düzenekleri arasında koridor şeklinde en az 100 cm mesafe bulundurulur.

c) Yeterli havalandırma sağlanır. Bölüm ısı, ses ve ışık yalıtımına uygun şekilde düzenlenir. Ayrıca insekt ve rodentlerin içeri girmesini engelleyecek önlemler alınır.

ç) Üretim yerindeki hayvan odaları türün ihtiyaçlarına uygun olarak yapılır.

d) Giriş bölümlerinde dezenfektan ya da antibakteriyel paspaslar kullanılır.

e) Hayvanlar türlerine uygun odalarda ve kafeslerde barındırılır.

f) Odaların zemin ve duvarları darbelere dayanıklı, su geçirmez, dezenfektan ve yüzey temizleyicilerine dayanıklı materyalden yapılır.

g) Kapılarda gözlem pencereleri bulundurulabilir ve bu pencereler ışık geçirmeyecek şekilde kapatılır.

ğ) Hayvanlara ait yiyecek, içecek, ilaç ve diğer malzemeler hayvanların bulunduğu odalarda depolanmaz.

h) Hayvanlara kafes içerisinde güvenli bir ortam sağlanır.

ı) Hayvanların yem ve suya sürekli ulaşabilmesi sağlanır.

i) Kafeslerin kenar, köşe ve birleşim yerleri yuvarlatılmış ve aşınmaya dayanıklı malzemeden yapılır.

j) Farelerin barındırdıkları kafes kapaklarının tel aralığı 6 mm, ratların 12 mm'den daha geniş olamaz.

Kuş üretim yerleri

MADDE 10 – (1) Kuş üretim yerlerinin, aşağıdaki özelliklere sahip olması zorunludur.

a) Üretim yerlerinde; veteriner hekim odası, duş, depo, tuvalet, hayvan karantina ünitesi, üretim üniteleri, hayvanların yiyeceklerinin hazırlandığı bölüm ve temizlik ünitesi bulunur.

b) Üretim için kafesler zeminden ve tavandan 30 cm uzaklıkta ve kafes düzenekleri arasında koridor şeklinde en az 100 cm mesafe bulunur.

Süs balıkları, sürüngen ve diğer hayvanların üretim yerleri

MADDE 11 – (1) Süs balıkları, sürüngen ve diğer hayvanların üretim yerlerinde, 7 nci maddede belirtilen şartlara uyulması zorunludur.

Ev ve süs hayvanı satışı

MADDE 12 – (1) Ev ve süs hayvanlarının satışında, aşağıdaki hususlara uyulması esastır.

a) Ev ve süs hayvanı satışları, sahihsiz hayvanların bulundukları barmaklarda, üretim yerlerinde ve yer seçim komisyonu tarafından uygun görülen yerlerde yapılır.

b) Kimliklendirilmiş kedi ve köpek yavrularına Bakanlık tarafından talimatla belirtilen zamanlarda aşı ve iç-dış parazit ilaçlaması yapılır. En son yapılan aşılama tarihi üzerinden on beş gün geçmiş yavruların satışı yapılabilir.

c) İthalat yasak hayvanların satışı yasaktır.

ç) Onaltı yaşından küçük kişilere ev ve süs hayvanı satılamaz.

d) Müşterilerin kafeste bulunan hayvanlara direk teması ve ulaşmasını önleyecek gerekli tedbirler alınır.

e) Satış yerinde gebe veya yeni doğum yapmış hayvanlar ile tüylenmemiş kanatlı yavruları ve iki aylıktan küçük kedi ve köpek yavrusu bulundurulamaz.

f) Satış yerindeki tüm hayvanlara periyodik aşilar, iç ve dış parazit ilaçlar işyeri veteriner hekimi tarafından bir program dahilinde gününde yapılarak kayıt defterine işlenir.

g) Hayvan satış yerlerindeki hayvanların türü, ırkı, yaşı ve diğer bilgilerini içeren etiketler hayvanın bulunduğu ünite ya da kafes üzerine asılır.

ğ) Çevreden ve doğadan alınan veya izinli kuruluştan alınmayan hayvanların satışı yapılamaz.

h) Yuvadın erken alınmış veya tüylenmesini tamamlamamış yavru kuşlar satışa sunulmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Barınma ve Eğitim Yerleri

Kedi ve köpek barınma ve eğitim yeri

MADDE 13 – (1) Hayvanların barınma ve eğitim yerlerinde aşağıdaki şartlara uyulması zorunludur.

a) Aynı arazi içinde idari büro, veteriner hekim odası, personel odası, duş, depo, tuvalet, hayvan karantina ünitesi, hayvanların yiyeceklerinin hazırlandığı mutfak ünitesi, temizlik ünitesi, kapalı ve açık gezdirme alanı ile bunlara ek olarak kapalı ve açık eğitim yeri bulundurulur.

b) Barınma ve eğitim yerlerinin kurulacağı alan, hayvan sayısına ve hayvan türleri için verilecek minimum ölçülere göre belirlenir. Hayvan türleri için verilecek minimum ölçüler, Bakanlıkça belirlenir.

c) Hayvanların gezdirileceği gezdirme alanlarının zemini toprak olur.

ç) Hayvanların barındığı yerlerin zemini, duvarları ve diğer kullanılabilen malzemelerin yıkanabilir ve dezenfekte edilebilir nitelikte olması şarttır. Barınma yerlerine bitişik egzersiz alanlarının kenarları en az 150 cm yüksekliğinde duvarla, ön ve üst kısımları ise paslanmaz kafes telle kapatılır.

d) Hayvanların yatacağı yerlerde hayvanın türüne uygun altlıklar kullanılır.

e) Kapalı bölümlerin çatısı izolasyonlu uygun bir çatı malzemesi ile kaplanır.

f) Kolay temizlenebilir su ve mama kapları bulundurulur.

g) Barınma ve eğitim yerlerine bırakılan hayvanların yiyecek ihtiyaçları hayvan sahibi tarafından veya iş yerince temin edilir. Yiyeceğin kimin tarafından karşılanacağı ve özellikleri hayvan teslim tutanağında belirlenir.

ğ) Barınma ve eğitim yerlerine iki aylıktan küçük ve aşısı tamamlanmamış yavru köpekler kabul edilemez.

h) Barınma ve eğitim yerlerine kabul edilecek hayvanların aşı ve parazit ilaçlamalarının yapılmış olması şarttır.

ı) Eğitim yerlerinde, hayvanlara hangi eğitimin verileceği bir tutanağa yazılır. Bu tutanak eğitim yeri sorumlusu ve/veya sahibi ile hayvan sahibi tarafından imzalanır.

i) Barınma ve eğitim yerlerine bırakılan hayvanların hastalanması durumunda, hayvan sahibine bilgi verilerek tedavisi yapılır. Hayvan sahibine

ulaşılamıyorsa işyeri veteriner hekiminin kararı uygulanır. Masraflar hasta hayvan sahibi tarafından karşılanır.

j) Barınma ve eğitim yerlerine bırakılan hayvanın ölmesi durumunda hayvan sahibine bilgi verilir ve talep etmesi halinde masraflar kendisine ait olmak üzere resmi kurumlarda otopsi ve laboratuvar analizleri yaptırılabilir.

k) Hayvan eğitim yerlerinde yeterli sayıda eğitim uzmanı ve bakıcı istihdam edilir.

l) Yabancı uyruklu eğitim uzmanlarına ait eğitimci belgelerinin resmi makamlara onaylatılması şarttır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kayıt, Kapatma ve Denetime İlişkin Hükümler

Hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması

MADDE 14 –(1) İş yerlerinde bulundurulan hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması zorunludur. Hayvanlara ait kimliklendirme işlemlerine dair esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(2) İş yerlerinde bulunan ve iki aylık olan kedi ve köpek yavruuları, veteriner hekim denetiminde kimliklendirilir.

(3) Kedi ve köpek üretim ve satış yerlerinde bulunan her bir hayvan için ayrı ayrı kimlik belgesi tanzim edilir. Kimlik belgesine ait vasıf ve şartlar Bakanlıkça belirlenir.

İş yerinde tutulacak kayıtlar

MADDE 15 –(1) İş yerlerinde, ithal edilmiş hayvanlar için ithal edildiklerini gösteren gümrük belgelerinin, sağlık ve orijin sertifikalarının birer suretinin bulundurulması zorunludur.

(2) Üretim ve satış yerleri ile barınma ve eğitim yerlerinde bulunan hayvanlar, kayıt defterine işlenerek kayıt altına alınır.

(3) Satılan her hayvan için hayvan satış belgesi doldurulur. Hayvan satış belgesi iki nüsha halinde düzenlenerek bir nüshası hayvan sahibine verilir.

(4) Barınma ve eğitim yerlerinde bulunan hayvanlar için, hayvan teslim tutanağının bulunması şarttır. Teslim tutanaklarında hayvana, hayvanı teslim edene ve teslim alana ait bilgiler bulunur.

(5) İş yerlerinde denetim tutanağına göre denetim yapılır. Yapılan denetim sonucu tespit edilen konular denetim defterine kaydedilir.

(6) İş yerlerinde yapılan dezenfeksiyon işlemleri dezenfeksiyon defterine işlenir.

(7) Üretim yerlerinde üretilen hayvanlar için üretim belgesi düzenlenir.

(8) Barınma ve eğitim yerlerine getirilen hayvanlar için, taraflarca taahhütname düzenlenebilir.

(9) **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)** Bu Yönetmelik hükümlerine göre iş yerlerinde bulundurulması gereken defterlerin her bir sayfasının, il müdürlüğü hayvan sağlığı şube müdürlüğü/hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şube müdürlüğüne numaralandırılarak, mühürlenmesi ve onaylatılması şarttır.

(10) İş yeri sahibi ya da sorumluları, çalışmalarını ilgili faaliyet raporlarını altı ayda bir il/ilçe müdürlüğüne bildirir.

(11) **(Ek:RG-18/2/2020-31043)** Zati ihtiyaç çerçevesinde hayvan sahibi olan gerçek ve tüzel kişiler, ihtiyaç fazlası hayvanlarını bu Yönetmelik çerçevesinde izinli ev ve süs hayvanı üretim ve satış yerlerine satmaları/devretmeleri halinde bu işlemin işyeri yetkililerince müstahsil makbuzu ile belgelendirmeleri zorunludur.

(12) **(Ek:RG-18/2/2020-31043)** Ev ve süs hayvanı olarak da değerlendirilen av ve yaban hayvanları satışı yapan işyerleri 16/6/2005 tarihli ve 25847 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Av ve Yaban Hayvanları ile Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmelik çerçevesinde izin almaları ve bu izinleri denetim yapan görevlilere ibraz etmeleri zorunludur.

Denetim

MADDE 16 –(1) İş yerlerinin denetimleri, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile bu Kanuna dayanılarak çıkarılan alt düzenleyici işlemlere uyulup uyulmadığı yönüyle ve yılda en az bir kez olmak üzere iki denetim elemanı tarafından yapılır. Denetim elemanları, denetim sonunda tespit edilen hususları denetim defterine kaydedip, denetim tutanağını iki nüsha halinde hazırlar. Tutanağın bir nüshasını iş yeri sahibine ya da iş yeri veteriner hekimine verir.

(2) İş yeri veteriner hekimi, meslek icrası yönünden kayıtlı oldukları bölge veteriner hekimleri odası tarafından, 13/9/2006 tarihli ve 26288 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Veteriner Hekimleri Birliği Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Uygulama Yönetmeliği kapsamında denetime tabi tutulur.

Veteriner hekim istihdamı

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında kurulan, iş yerlerinde veteriner hekim istihdamı zorunludur.

(2) Veteriner hekimlik hizmetleri kamuda çalışanlar hariç, muayenehane, poliklinik veya hayvan hastanesinde görevli veteriner hekimler tarafından verilir.

(3) İş yeri veteriner hekiminin çalışma gün ve saatleri ile alacağı ücret bölge veteriner hekimler odası tarafından belirlenir. Belirlenen şartların, veteriner hekim ve iş yeri sahibi arasında yapılacak sözleşmede bulunması zorunludur.

(4) İş yeri sahibi, iş yeri veteriner hekiminin görevlerini yerine getirmesinde kullanacağı araç, gereç ve personel dahil her türlü imkanı sağlamak zorundadır.

(5) İş yeri veteriner hekimi işten ayrılmak istediği takdirde; bu isteğini bir ay önceden işyeri sahibine, Bakanlık il veya ilçe müdürlüğüne ve bağlı bulunduğu veteriner hekimler odasına bir dilekçe ile bildirmek zorundadır.

(6) İşveren, iş yeri veteriner hekiminin işine son vermek istemesi halinde, bir ay önceden veteriner hekime, veteriner hekimin bağlı bulunduğu veteriner hekimler odasına ve Bakanlık il veya ilçe müdürlüğüne bildirmek ve yeni bir işyeri veteriner hekimi istihdam edilene kadar bir önceki veteriner hekimle çalışmak zorundadır.

(7) İş yeri veteriner hekiminin bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmesi halinde, ilgili husus bölge veteriner hekimler odasına bir yazı ile bildirilir.

İş yeri veteriner hekiminin görev ve sorumlulukları

MADDE 18 – (1) İş yeri veteriner hekiminin görev ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

a) İş yeri veteriner hekimi, bu Yönetmelikte belirlenen tüm görev ve sorumluluklarında, mesleki hizmete yönelik mevzuata, bağlı bulunduğu veteriner hekimler odasının almış olduğu kararlara ve tüm mesleki etik kurallara uymak zorundadır.

b) İş yeri veteriner hekimi, işyerlerinin sağlık ve teknik yönünden mevzuata uygun bir şekilde faaliyet göstermesinden; iş yerine sağlıklı hayvanların kabul edilip uygun şartlarda alınıp satılmasından; iş yerlerindeki hayvanların tür ve cinslerine göre aşılama ve ilaçlamalarının yapılmasından ve buradaki alet ve malzemelerin temizlik ve dezenfeksiyonlarının yaptırılmasından; atık ve artıklarının çevre ve toplum sağlığına zarar vermesini önleyecek tedbirlerin alınmasından işveren ile birlikte sorumludur.

c) İş yeri veteriner hekimi, iş yerine gelen ve satılan hayvanların miktarları, geliş ve çıkış tarihleri, tür ve cinslerine göre aşılama, ilaçlama tarihleri gibi kayıtları tutar. Kendilerine bildirilen zaman ve şekilde il veya ilçe müdürlüklerine gerekli bilgileri verir.

ç) İş yeri veteriner hekimi, iş yerlerini amacı dışında muayene, tedavi, ilaç ve aşı uygulaması gibi amaçlarla kullanamaz.

d) İş yerlerinde, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre ihbarı mecburi bir hastalık çıktığında, işyeri veteriner hekimi durumu en ivedi vasıta ile resmi makamlara haber vermek ve ilgililerce alınacak yasal tedbirleri uygulamakla yükümlüdür.

e) İş yerinde ölen hayvanların ölüm nedeni, iş yeri veteriner hekimi tarafından kayıt defterine işlenir. Varsa yapılan tahlil, uygulanan tedavi ve laboratuvar teşhisleri rapor halinde deftere işlenip iş yerinde muhafaza edilir.

Kapatma, değişiklik ve ilaveler

MADDE 19 –(1) Çalışma izni almış hayvan üretim, satış, barınma ve eğitim yerlerinde, Bakanlığın müsaadesi olmadan herhangi bir değişiklik veya ilave yapılamaz. Verilen çalışma izni, gerçek veya tüzel kişiler için olup, üzerinde yazılı olan adres için geçerlidir. Bunlardan herhangi birinin değişmesi halinde çalışma izni geçerliliğini kaybeder. Çalışma izninde belirtilen sahip veya unvanın değişmesi hallerinde, durum en az bir ay önceden bir dilekçe ile il müdürlüğüne bildirilir. Dilekçeye, değişikliklerle ilgili bilgi ve belgeler ile çalışma izninin aslı eklenir. Bakanlık il müdürlüğü çalışma izni üzerinde gerekli düzeltmeyi yapar veya yeniden çalışma izin belgesi düzenler.

(2) Çalışma izin belgesinin kaybolması veya okunamayacak şekilde tahrip olması halinde, gazete ilanı veya tahrip olmuş çalışma izin belgesinin aslı, bir dilekçeye eklenerek il müdürlüğüne müracaat edilir. Bakanlık il müdürlüğünün uygun görmesi halinde yeniden eski tarih ve sayı ile gerekli açıklama yapılarak çalışma izin belgesi düzenlenir.

(3) Bu Yönetmeliğe tabi iş yeri faaliyetinin sahibi tarafından durdurulması veya kapatılması hallerinde, bu durum bir ay öncesinden bir yazı ile il müdürlüğüne bildirilir.

(4) **(Ek:RG-18/2/2020-31043)** Sahip değişikliklerinde, sözleşme tarihinden itibaren yeni sahibi mevcut durumu, onbeş gün içerisinde il müdürlüğüne bildirmekle ve bildirim tarihinden itibaren otuz gün içerisinde kendi adına çalışma iznini almakla yükümlüdür. Bu fıkra hükümleri, yer değişikliği halinde de uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

İdari yaptırımlar

MADDE 20 –(1) Bu Yönetmelikte belirtilen hükümlere aykırılık halinde 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre işlem yapılır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 –(1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce, ruhsatlı **(Mülga ibare:RG-12/11/2011-28110)** (...) olarak faaliyet gösteren iş yeri sahipleri, 31/12/2012 tarihine kadar bu Yönetmeliğe uygun olarak çalışma izni almak zorundadır.

Yürürlük

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22 – **(Değişik:RG-18/2/2020-31043)**

(1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

(1) 18/2/2020 tarihli ve 31043 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan değişiklik ile Yönetmeliğe 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinden sonra gelmek üzere bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

[Yönetmeliğin eklerini görmek için tıklayınız](#)

	Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete’nin	
	Tarihi	Sayısı
	8/10/2011	28078
	Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazete’lerin	
	Tarihi	Sayısı
1.	16/11/2011	28114
2.	3/4/2012	28253
3.	4/4/2012	28254
3.	18/2/2020	31043